

sme:finance

Lietuvos ekonomikos apžvalga

Aleksandras Izgorodinas

UAB SME Finance patarėjas ekonomikai

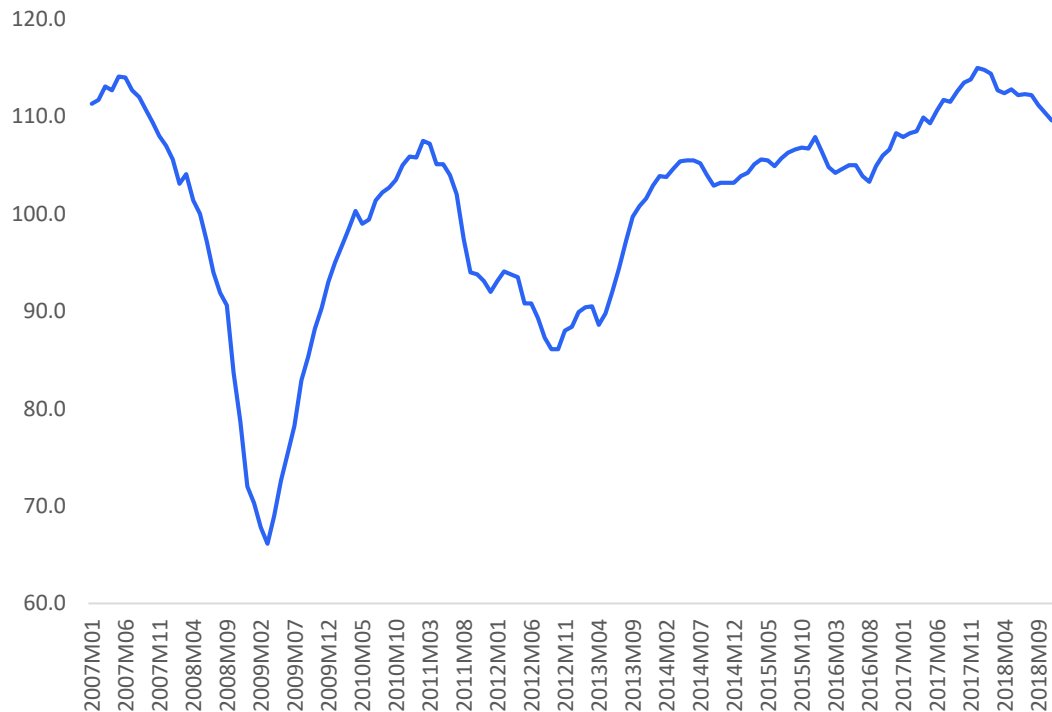
W www.smefinance.lt E info@smefinance.lt

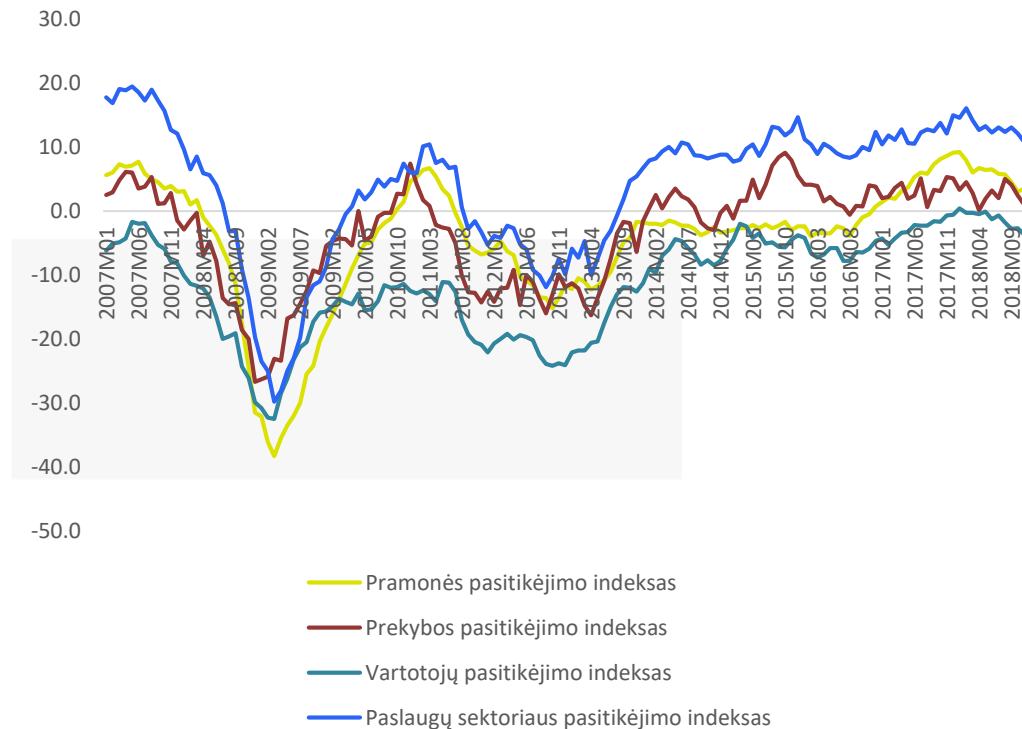
Tarptautinė aplinka

ES: ekonomika augo lėtai

Europos Sąjunga: ekonominių vertinimų rodiklis, punktai

Europos Sąjunga: ekonominių vertinimų rodiklis, punktai

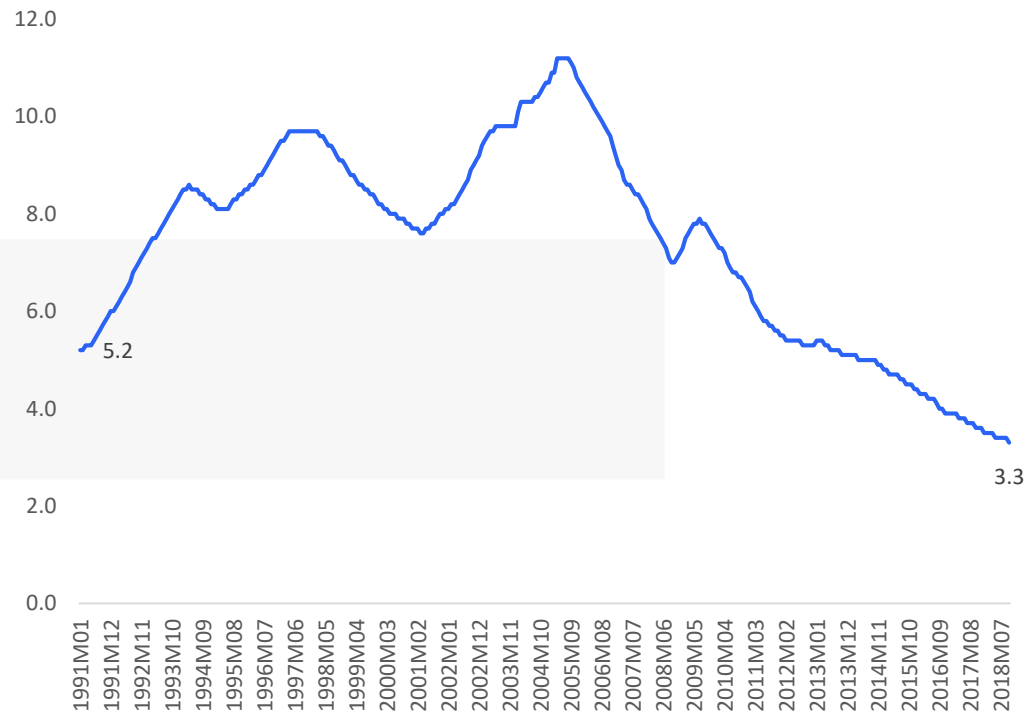
- Pramonės pasitikėjimo indeksas
- Prekybos pasitikėjimo indeksas
- Vartotojų pasitikėjimo indeksas
- Paslaugų sektoriaus pasitikėjimo indeksas

Šaltinis: Eurostat

ES: ekonomika augs lėtai

- Pesimizmo nuotaikos plečiasi: pradėjo mažėti ES vartotojų optimizmas (anksčiau pagrindinis pesimizmo šaltinis buvo ES pramonėje).
- Tačiau lūkesčiai nerodo krizės Europoje – turėsime letargišką augimą.
- ES ekonomikos sulėtėjimas labiausiai stebimas eksporto ir gamybos rodikliuose (aukštas pramonės pajėgumų panaudojimo lygis; Brexit ir prekybų karų neapibrėžtumai skatina gamintojus atidėti plėtros planus). Gamintojai atsargiai vertina eksporto užsakymų perspektyvas.
- Iš dalies sulėtėjimą lemia natūralios priežastys: Vokietijoje pramonės pajėgumų panaudojimo lygis siekia beveik 90 proc.
- Turkijos krizė ir Brexit – pagrindiniai rizikos šaltiniai ES pramonei. Turkija – penktas didžiausias ES eksporto partneris!
- Politinių neapibrėžtumų daugėja: Brexit; Merkel atsitraukimas; Italijos ir Europos Komisijos ginčas dėl Italijos biudžeto.
- Nedarbo lygis euro zonoje nukrito iki 8,1 proc. ir tik 1 proc. punktu viršija prieškrizinį lygį. Vokietijoje nedarbas yra žemiausias nuo 1990-ųjų (3,3 proc.).

Vokietija: nedarbo lygis (sezoniškai išlygintas), proc.

Šaltinis: Eurostat

Pereinamasis laikotarpis

- Pereinamojo laikotarpio trukmė: 2019 m. lapkritis – 2020 m. gruodis.
- Atsiranda opcija prailginti pereinamąjį laikotarpį – UK turi priimti sprendimą iki 2020 m. birželio.

Prekybos santykiai

- Einama link „gilaus abipusio bendradarbiavimo reglamentavimo ir muitų (muitinės reikalų) sferoje“ → toliau galioja ES prekybos taisyklės → UK negalės pasirašyti dvišalių prekybos sutarčių.

Airijos siena

- Jeigu sutarimas dėl Airijos sienos nebus pasiektas iki 2020 m. birželio, UK turės 2 opcijas: prailginti pereinamąjį laikotarpį arba likti ES muitų sąjungoje.

Balsavimas

- Th. May komandai sunkiai sekasi įtikinti UK parlamento narius – apie 100 narių yra nusiteikę balsuoti prieš dabartinę sutartį.
- Europa: dabartinė sutartis yra galutinis pasiūlymas.

Finansai

- ES turės nuspręsti, ar UK taikomos taisyklės finansų srityje atitinka ES teisės normas → bankai perkels veiklą į ES valstybes.
- Išstojo kaina: UK turės į ES biudžetą įnešti 43,78 mlrd. EUR (ankstesni įsipareigojimai ES biudžetui; pensijos Europos Komisijos valdininkams; ES projektai, kuriuose UK toliau norės dalyvauti; t.t.).

Migrantai

- Abi pusės sutarė gerbti imigrantų/užsieniečių teises iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. Jų teisės bus gerbiamos „visą gyvenimą“ jeigu jie oficialiai užsiregistruos po 5 metų nepertraukiamo gyvenimo UK / ES.

Balsavimas

- Balsavimas UK parlamente buvo numatytas gruodžio 11 d. – bet yra atidėtas neribotam laikui.

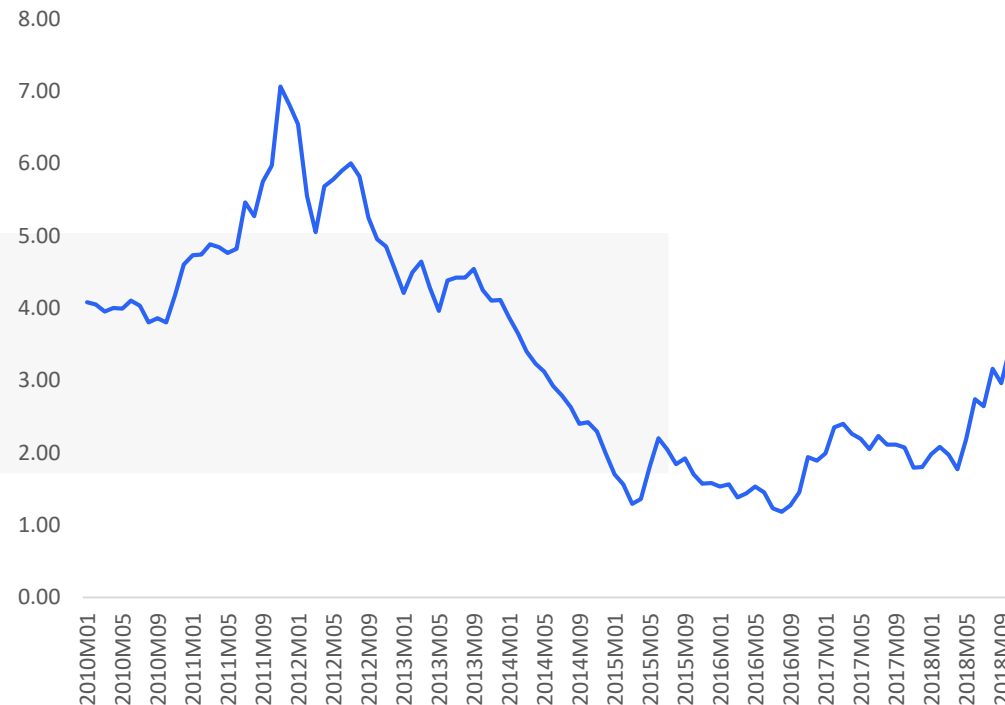
Th. May – confidence vote

- Th. May atsilaukė balsavime dėl nepasitikėjimo (200 vs 117 balsų).
- Kitas balsavimas dėl nepasitikėjimo gali būti inicijuotas tik po metų – tačiau opozicijos balsas balsavime buvo labai stiprus – trečdalis Konservatorių partijos narių nenori matyti Th. May premjerės kėdėje.
- Th. May nusprendė nebūti Konservatorių partijos lydere sekančių rinkimų metu (2022 m.), tačiau ketina išlikti premjero poste iki Brexit proceso pabaigos.
- Tačiau tai dar nėra pabaiga – nepasitikėjimo balsavimas gali būti inicijuotas UK parlamente (šiuo atveju balsavimas vyko tik Konservatorių partijoje – ne parlamente!).
- UK parlamentas iki šiol skeptiškai nusiteikęs dėl naujausios UK-EU Brexit sutarties. Trūksta daugiau nei 100 balsų.

Italija: konfliktas su Europos Komisija dėl 2019 m. biudžeto

- Naujoji Italijos valdžia planuoja pereiti nuo viešųjų finansų konsolidavimo iki ekonomikos skatinimo. Rezultatas: 2019 m. biudžeto deficitą turėtų siekti 2,4 proc. BVP – triskart daugiau nei numatė ankstesnė vyriausybė.
- Europos Komisija atmetė Italijos biudžeto planą ir reikalauja jį sumažinti iki tvaraus lygio. EK: Italijos biudžetas „beprecedentiškai“ pažeidžia ES taisykles.
- Europos Komisija gali nubausti Italiją už biudžeto taisyklių nesilaikymą. Baudos dydis: 0,2 proc. nuo Italijos BVP. Bauda gali padidėti iki 0,7 proc. BVP.
- Italijos valdžia padarė pirmą žingsnį kompromiso link ir pareiškė, kad galėtų sumažinti planuojama biudžeto deficitą 0,2 proc. p. – iki 2,2 proc. BVP. Šiuo metu Italijos valdžioje vyksta derybos dėl deficito sumažinimo iki 1,9-2 proc. BVP.
- Rinkos pradeda spausti Italijos valdžią; 2019 m. ECB visiškai nutrauks ekonomikos skatinimo priemones.
- Italijos skolos santykis su BVP siekia 130 proc. BVP (antra po Graikijos visoje ES).

Italija: 10-ies metų obligacijų pajamingumas, proc.

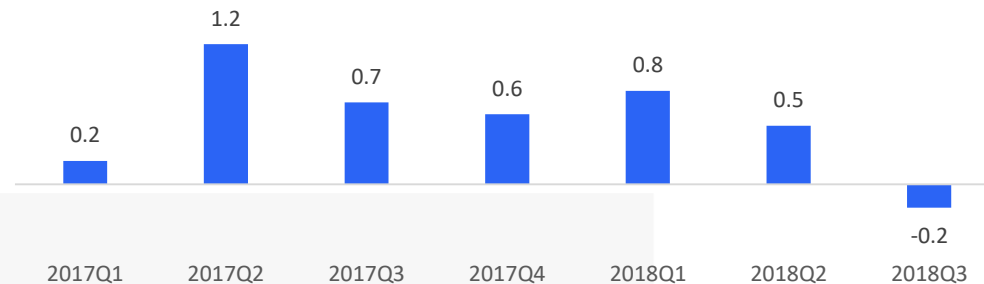

Švedija: ekonomika susitraukė pirmą kartą nuo 2013

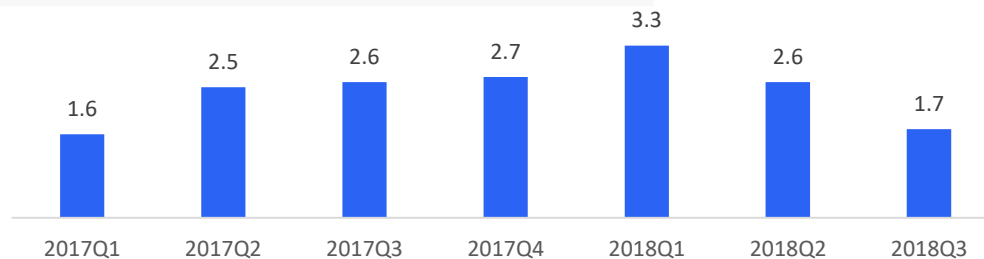
m.

- 2018 m. 3 ketv. Švedijos BVP susitraukė pirmą kartą nuo 2013 m. (-0,2 proc.).
- Tačiau šį kritimą reikia vertinti atsargiai: per metus Švedijos BVP išaugo 1,7 proc.!
- Pagrindinės problemos – sumažėję pasitikėjimo indeksai ir silpni mažmeninės prekybos rodikliai.
- Švedijos centrinio banko dilema: kelti palūkanas 2018 m. gruodį arba 2019 m. vasarį?
- Po rugsėjo mėnesio rinkimų vyriausybė iki šiol nėra suformuota.
- Bazinių palūkanų didinimas – jautrus aspektas visam Skandinavijos regionui. Skandinavijos valstybės yra lyderės visoje ES pagal gyventojų skolos prieaugį po krizės.

BVP pokytis, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, proc.
(sezoniškai išlyginti duomenys)

BVP pokytis, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, proc.

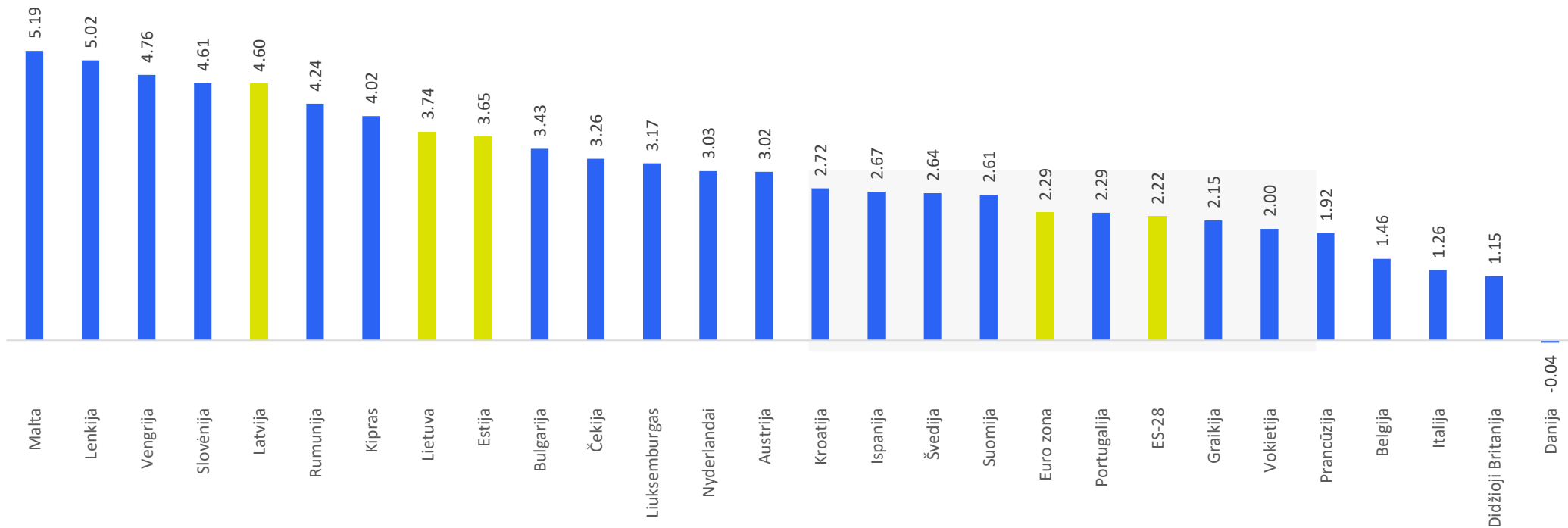

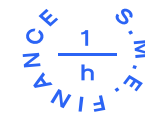
Kaip jaučiasi Lietuvos ekonomika?

LT ekonomika – tarp dešimties sparčiausiai augančių visoje ES

Realaus BVP pokytis 2018 m. I pusm., palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, proc.

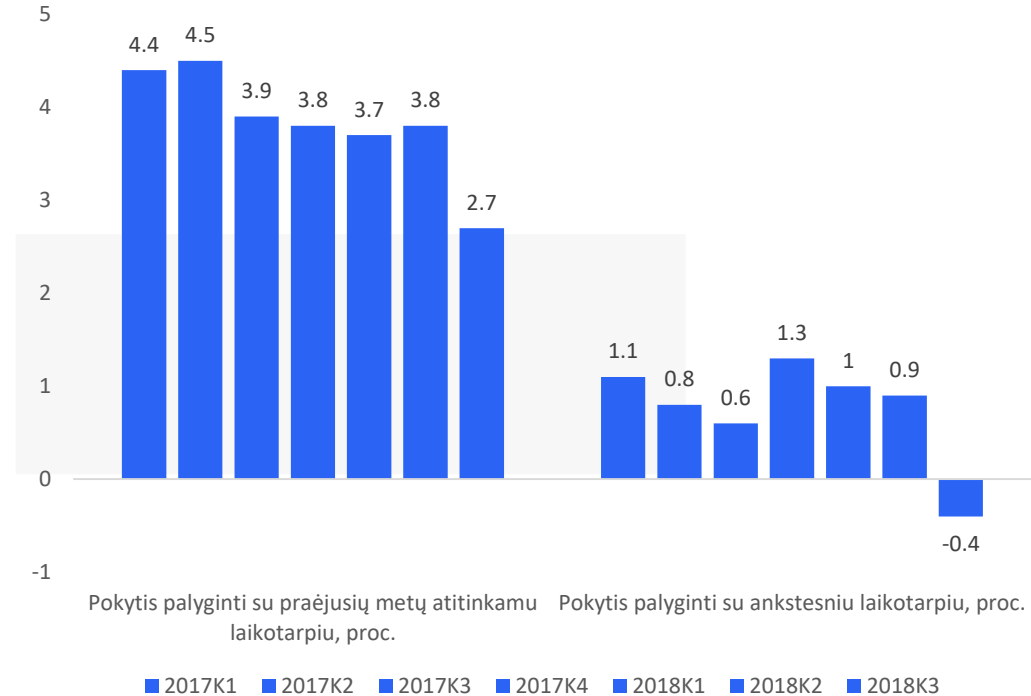
Šaltinis: Eurostat

Panikuoti dėl pablogėjusių 3 ketv. LT ekonomikos rezultatų – per anksti

- Aukšta palyginamoji bazė: per visus 2017 m. Lietuvos BVP padidėjo 4,1 proc. (sparčiausias augimas nuo 2011 m.);
- Prastas derlius žemės ūkio sektoriuje (vienetinis poveikis);
- Nestabili tarptautinė aplinka → LT verslas atsargiai investuoja į plėtrą;
- ES (kuriai tenka 80 proc. LT kilmės prekių eksporto apimčių) ekonomikos augimas pradėjo „bukuoti“;
- Pramonė (62 proc. pardavimų tenka eksportui; 80 proc. visų LT eksporto apimčių): išlaikytas stabilus gamybos augimas, tačiau įmonės vis labiau spaudžia pajėgumų trūkumas;
- Mažmeninės prekybos įmonių apyvartos augimas paspartėjo nuo 5,2 proc. sausį iki 8 proc. šių metų rugsėjį; per metus mažmeninė prekyba ne maisto produktais padidėjo beveik dešimtadaliu.

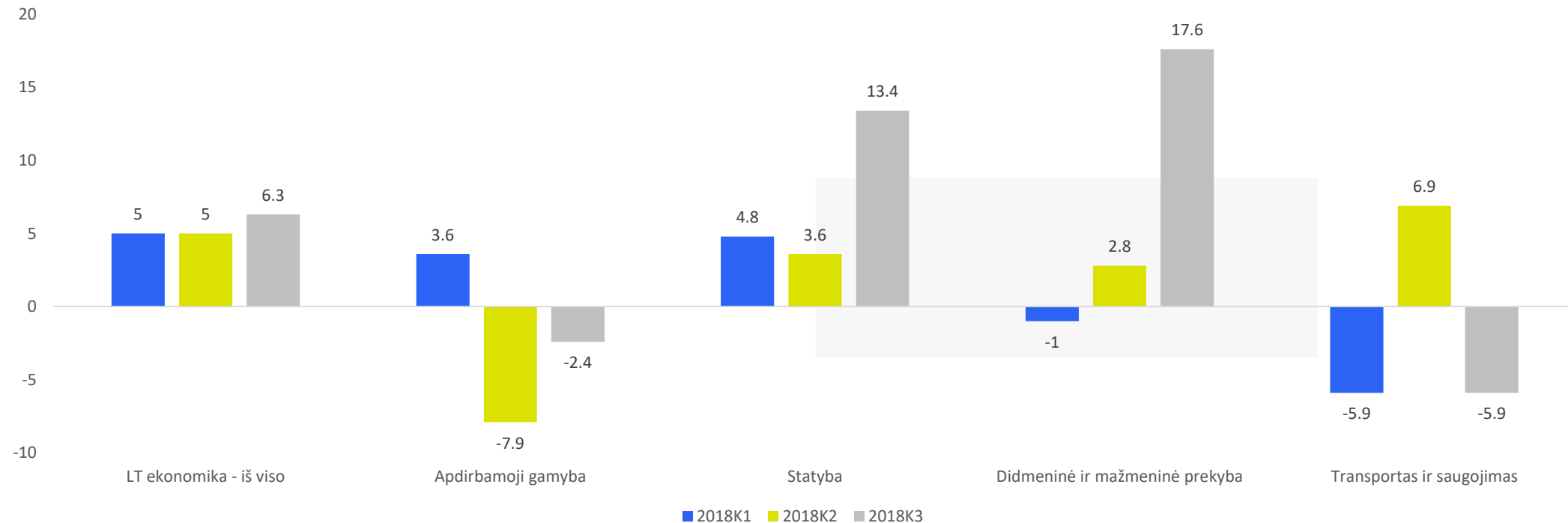
Lietuva: BVP pokytis, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

I išorės rinkas besiorientuojančiuose sektoriuose plėtros apetitas mažėja

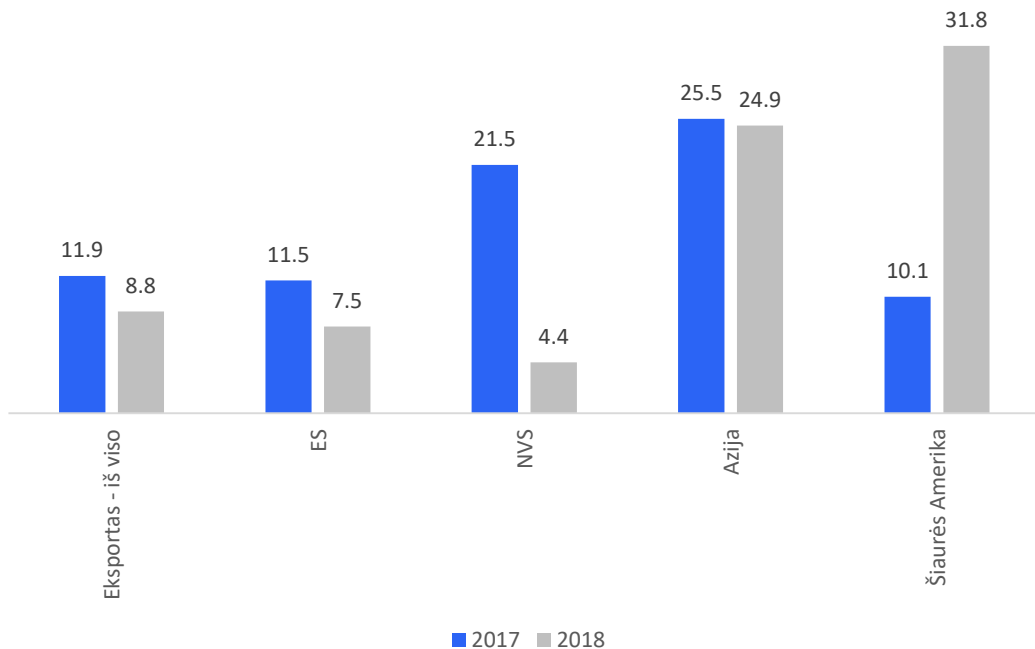
Materialinių investicijų pokytis, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, proc.

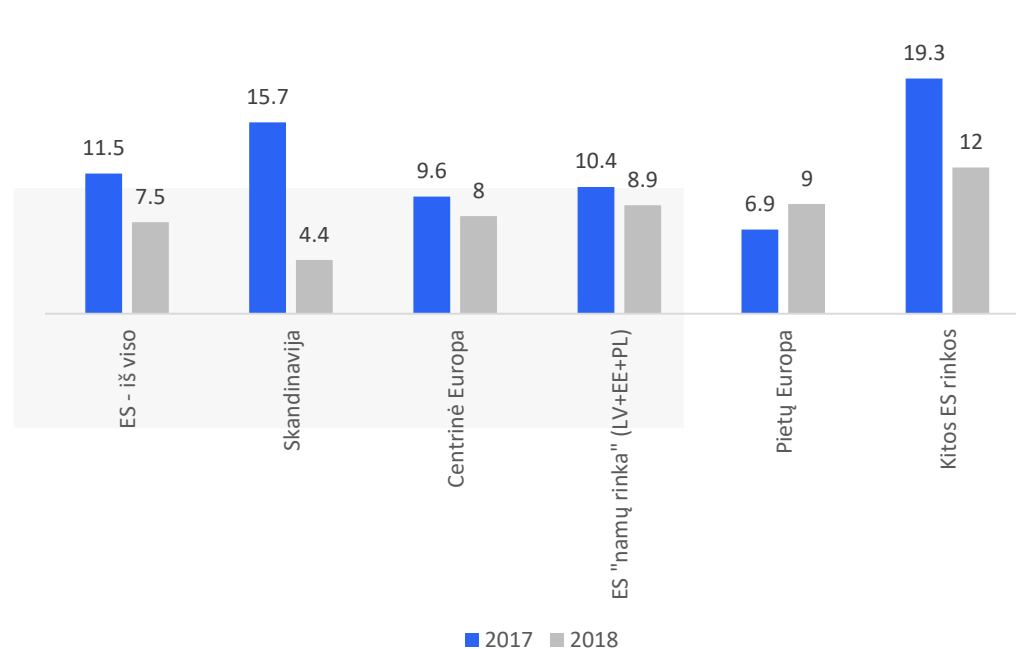
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos eksporto apimtys auga, bet lėčiau nei pernai

Lietuviškos kilmės prekių (be tabako ir naftos gaminių) eksporto pokytis, proc.

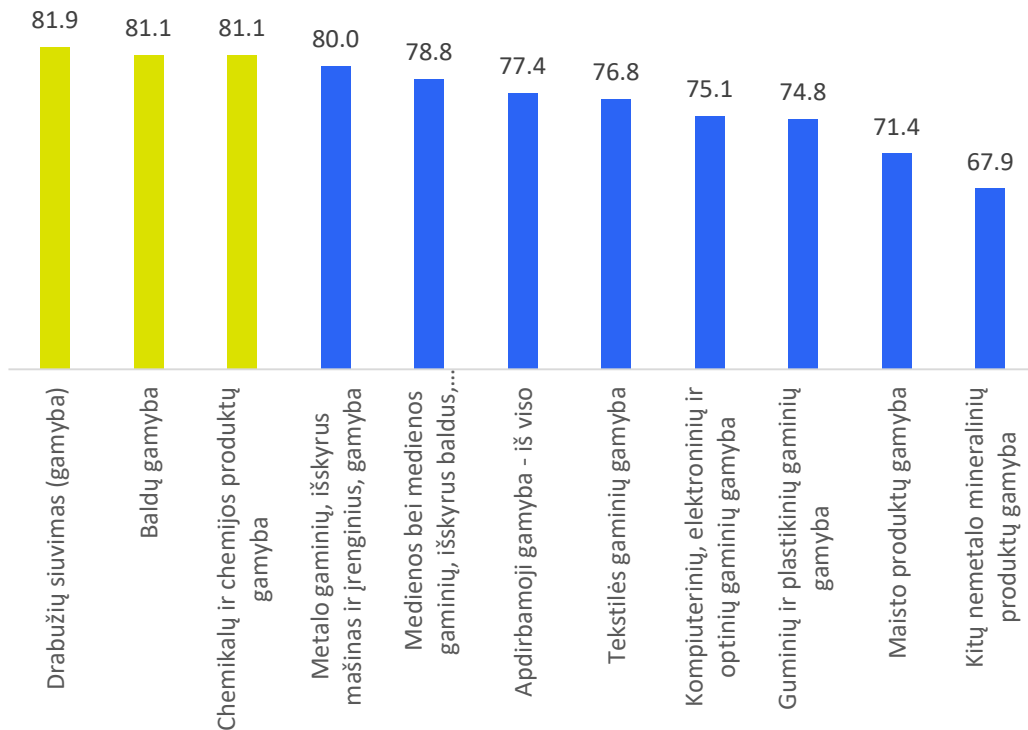
Lietuviškos kilmės prekių (be tabako ir naftos gaminių) eksporto į ES rinką pokytis, proc.

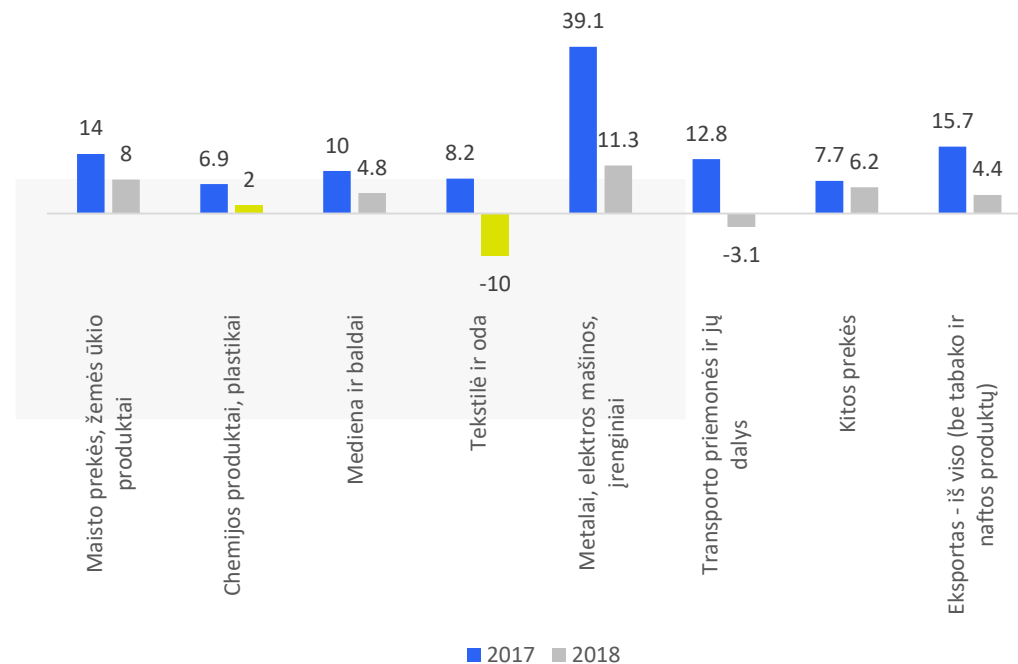
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas; UAB SME Finance skaičiavimai

Riboti LT pramonės gamybos pajėgumai neleidžia pilnai išnaudoti Skandinavijos ekonomikos augimo

Gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis 2018 m., proc.

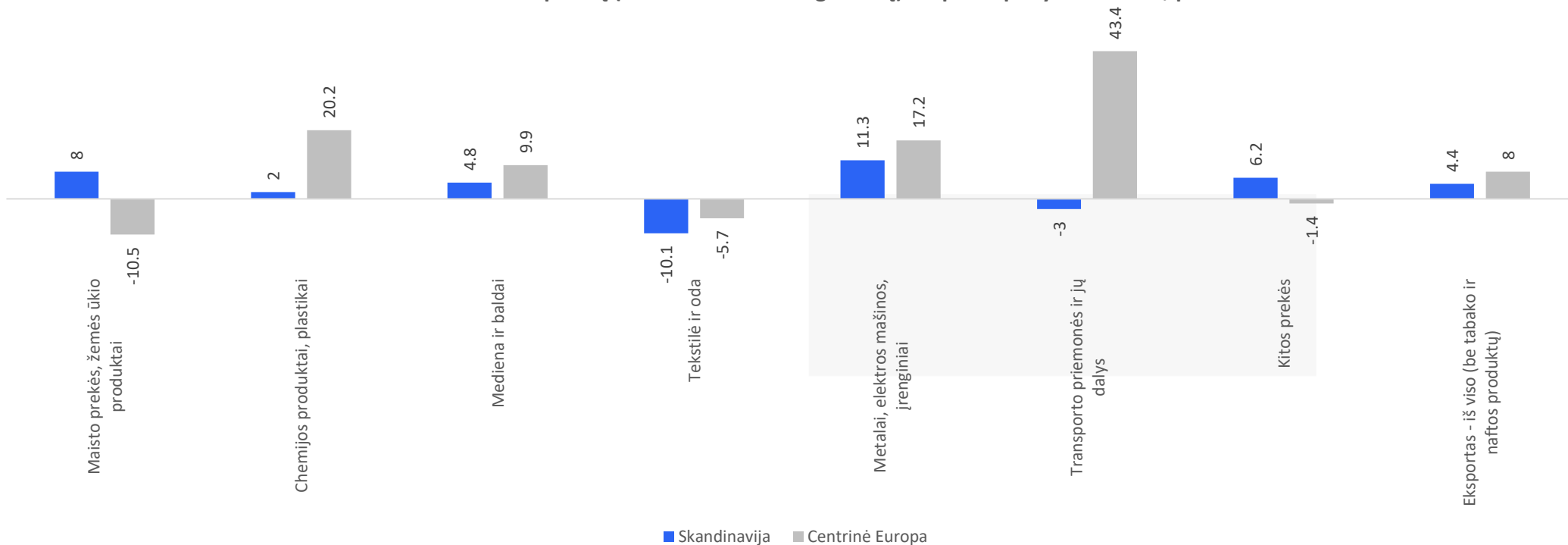
Lietuviškos kilmės prekių (be tabako ir naftos gaminių) eksporto į Skandinaviją pokytis, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas; UAB SME Finance skaičiavimai

Lietuvos verslas perskirsto eksporto srautus iš Skandinavijos į Centrinę Europą

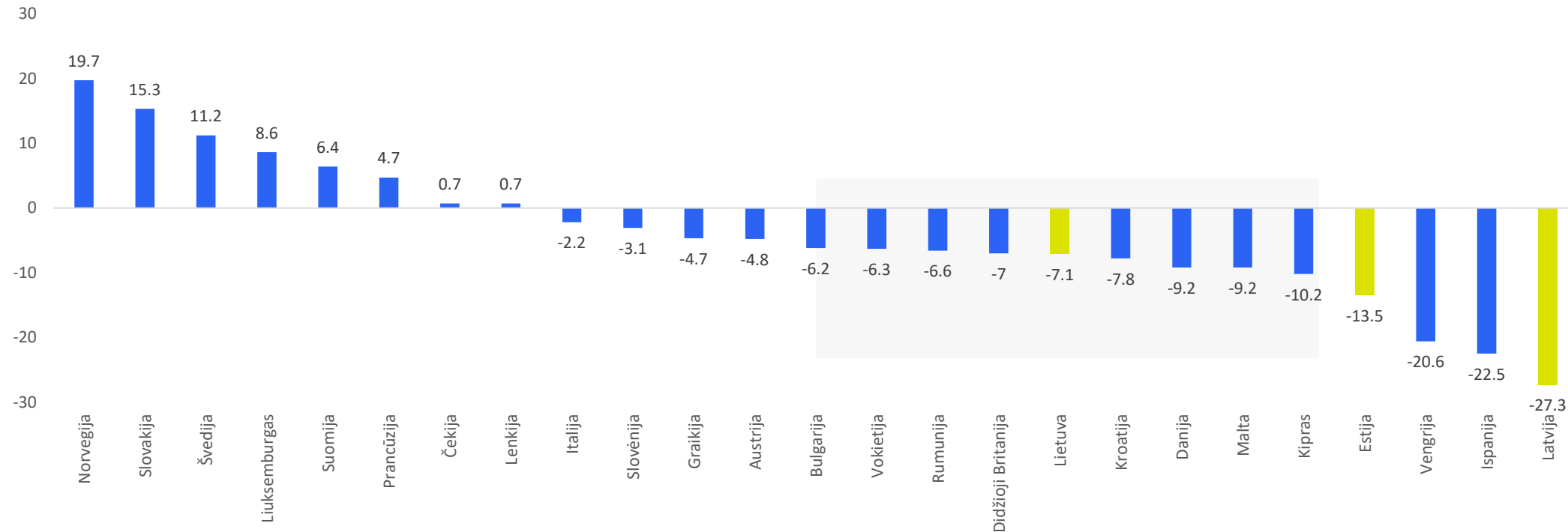
Lietuviškos kilmės prekių (be tabako ir naftos gaminių) eksporto pokytis 2018 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas; UAB SME Finance skaičiavimai

Pinigų politikos griežtinimas labiau pakenks Skandinavijos regiono vartojimui

Namų ūkių paskolų įsipareigojimų santykio su BVP pokytis 2017 m., palyginti su 2010 m., proc. punktai

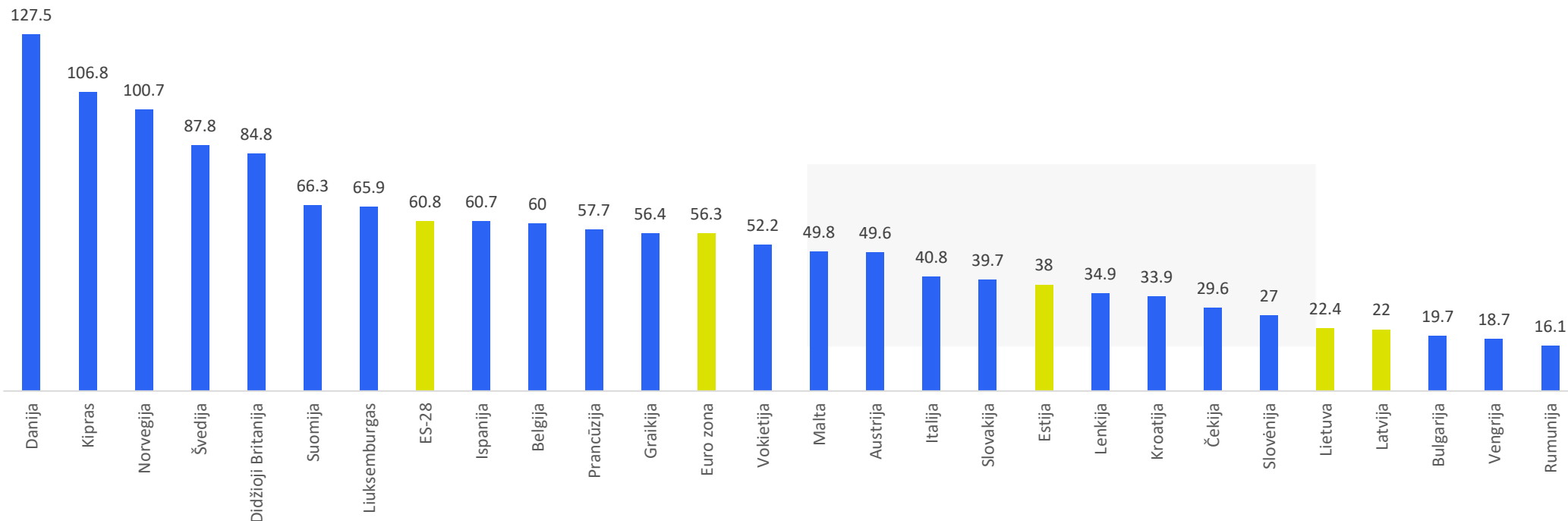

Šaltinis: Eurostat

Pinigų politikos griežtinimas labiau pakenks Skandinavijos regiono vartojimui

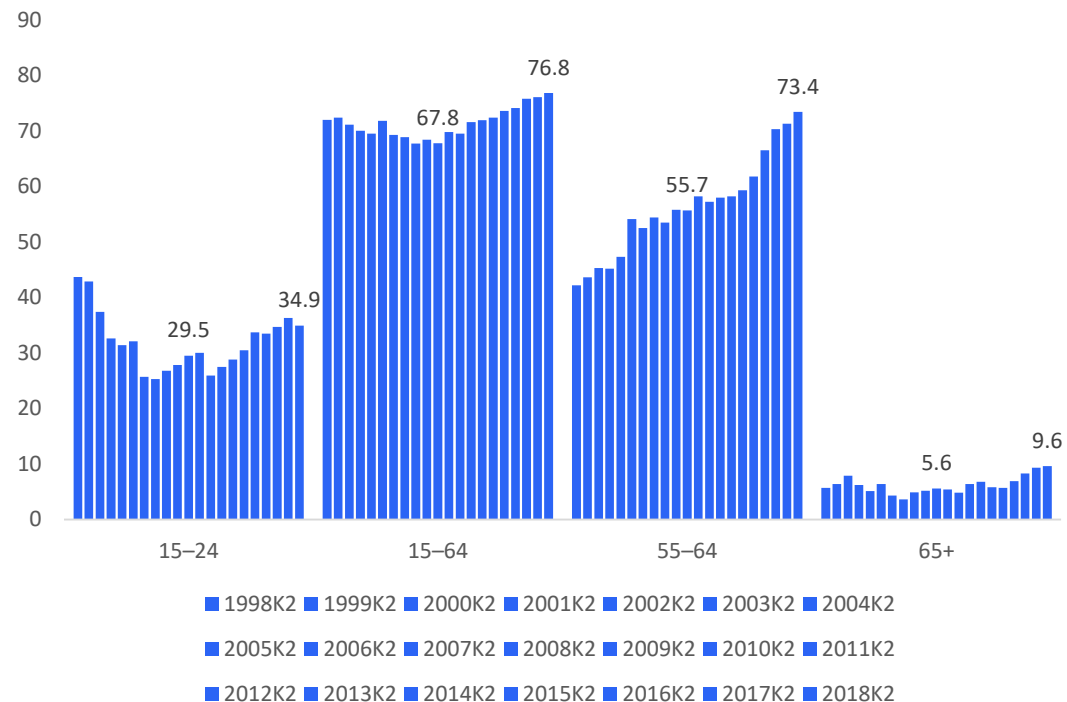
Namų ūkių paskolų įsipareigojimų santykis su BVP, 2017 m., proc.

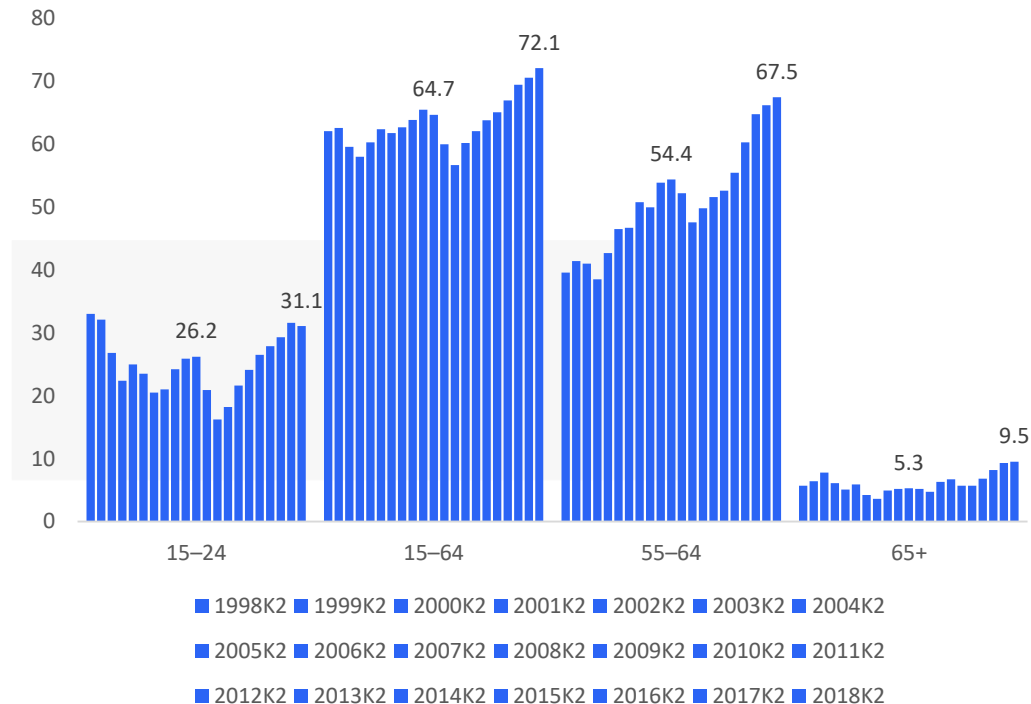
Šaltinis: Eurostat

Darbuotojų trūkumas niekur nedings ...

Lietuva: atskirų populiacijos grupių aktyvumo lygis, proc.

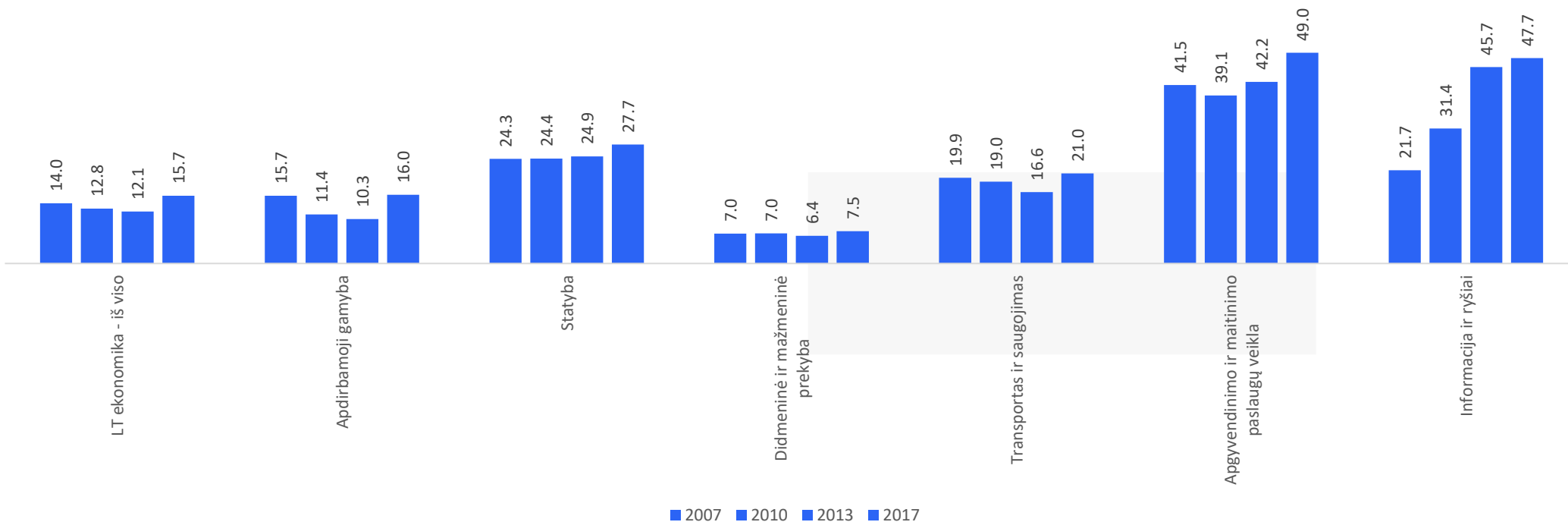
Lietuva: atskirų populiacijos grupių užimtumo lygis, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

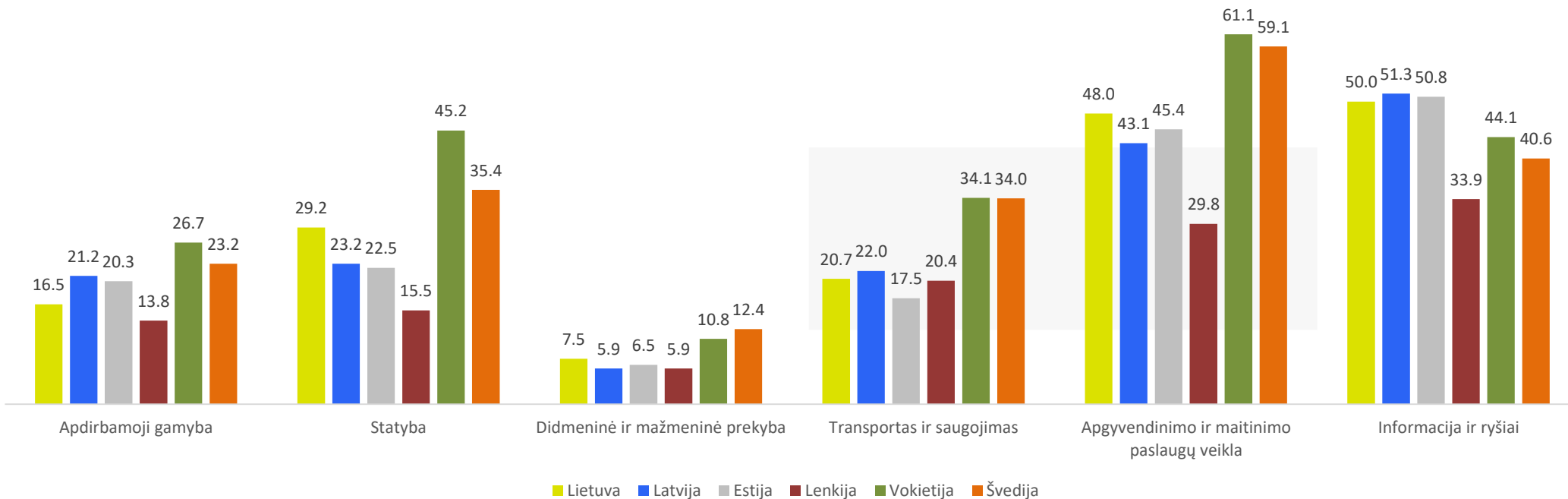
Nefinansinių įmonių išlaidos darbuotojams – proc. nuo visų išlaidų

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Ar Lietuvos ICT sektorius dar ilgai išliks konkurencingas?

Nefinansinių įmonių išlaidos darbuotojams – proc. nuo visų išlaidų, 2016 m.

Šaltinis: Eurostat

1. ES ekonomikos augimo pikas jau pasiektas, toliau laukia letargiška ekonomikos plėtra. Negatyvios nuotaikos pramonėje po truputį persimeta į vartojimo segmentą.
2. Nepaisant to, kad šiemet pasitikėjimo indikatoriai stabiliai mažėja, dabartinės lūkesčių indeksų reikšmės nerodo recesijos ES ekonomikoje. Iš dalies dabartinį ES ekonomikos augimo sulėtėjimą lėmė natūralios priežastys, pvz. istorinėse žemumose esantis nedarbo lygis Vokietijoje ir itin aukštas pramonės pajėgumų panaudojimo lygis.
3. Politiniai neapibrėžtumai: judame link švelnaus Brexit varianto, bet ar šis variantas bus patvirtintas? Italija: Italijos valdžia padarė pirma žingsnį kompromisu su Europos Komisija link – bet to gali neužtekti.
4. Dabartinis Lietuvos ekonomikos augimas yra tvarus, o trečiojo ketvirčio sulėtėjimą labiau lėmė techniniai aspektai. Tačiau pirmieji nerimo šaltiniai fiksuojami investicijų rodikliuose: eksportuojantys sektoriai po truputį mažina plėtros apskas.
5. Lietuvos eksportas išlaiko augimo trajektoriją, bet auga lėčiau nei pernai. Eksporto augimas į ES rinką lėtėja dėl aukštos 2017 m. bazės ir maksimaliai išnaudojamų pramonės pajėgumų. Lietuvos pramonės pajėgumų panaudojimas paskutinius 12 mėn. laikosi istorinėse aukštumose – įmonių atsargumui įtakos turėjo nestabili išorės aplinka.
6. Lietuvos darbo rinka muša rekordus gyventojų aktyvumo ir užimtumo atžvilgiu. Ar jau pasiektas maksimumas? Chroniškas darbuotojų trūkumas – didžiausias nuo krizės pabaigos.
7. Auginčių energetikos ir darbo užmokesčio kaštų spaudimas; darbo jėgos trūkumas skatina verslą didinti fokusą į produktyvumo didinimą – bet tai gali pakenkti užimtumo rodikliams.

Ačiū už dėmesį

smefinance

Aleksandras Izgorodinas

Patarėjas ekonomikai
UAB SME Finance

T: +370 698 74451

E: aleksandras.izgorodinas@smefinance.lt

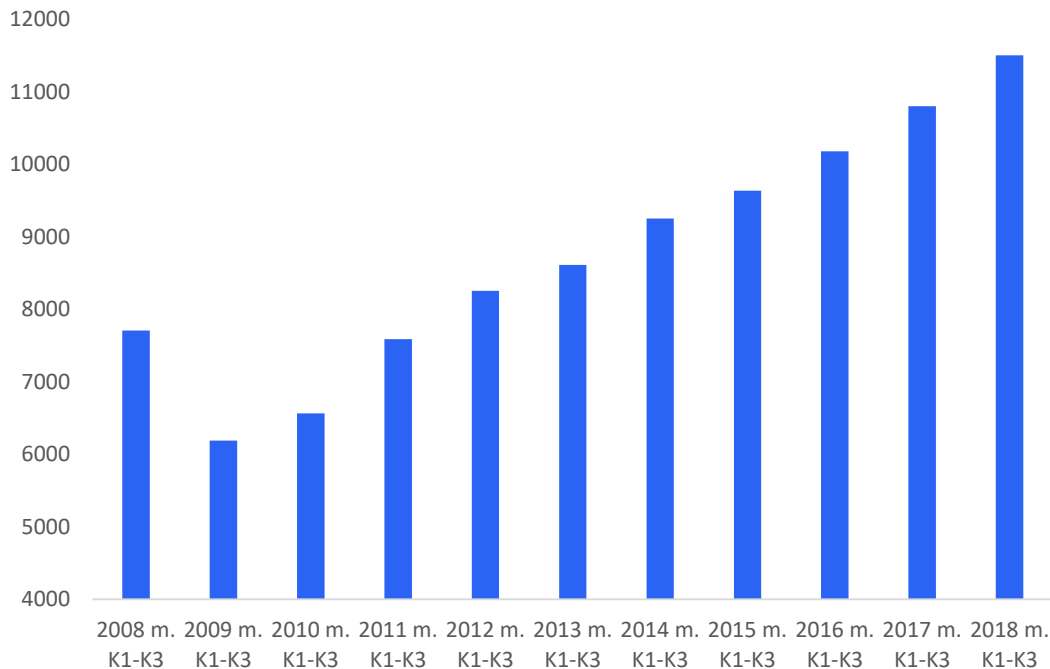
www.smefinance.lt

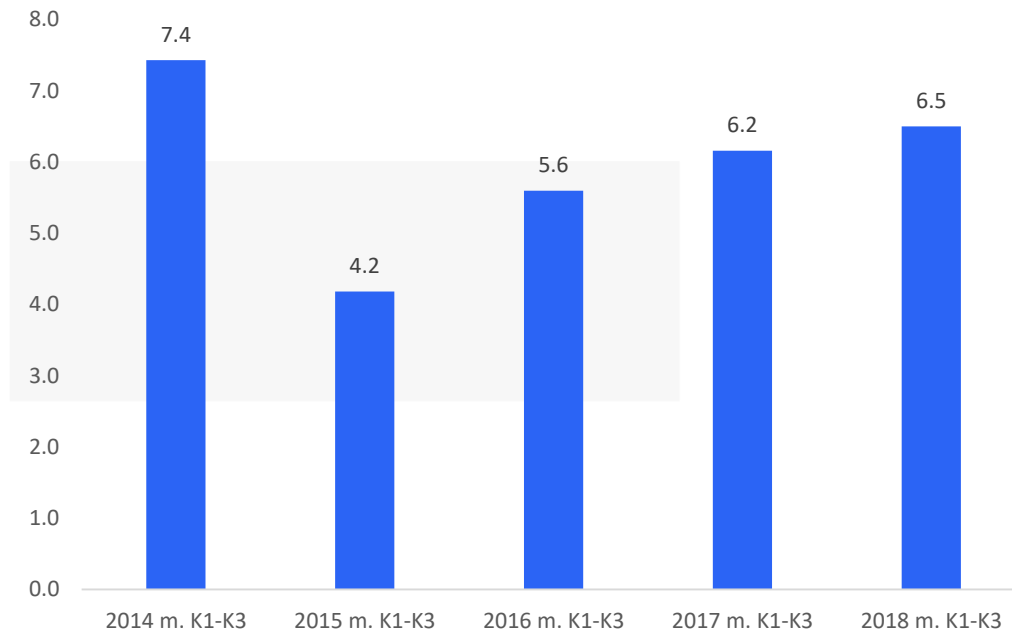
Sektorinės tendencijos

Lietuvos pramonė nemažina plėtros apskukų

Apdirbamoji gamyba (be naftos produktų): produkcijos apimtys, mln. EUR

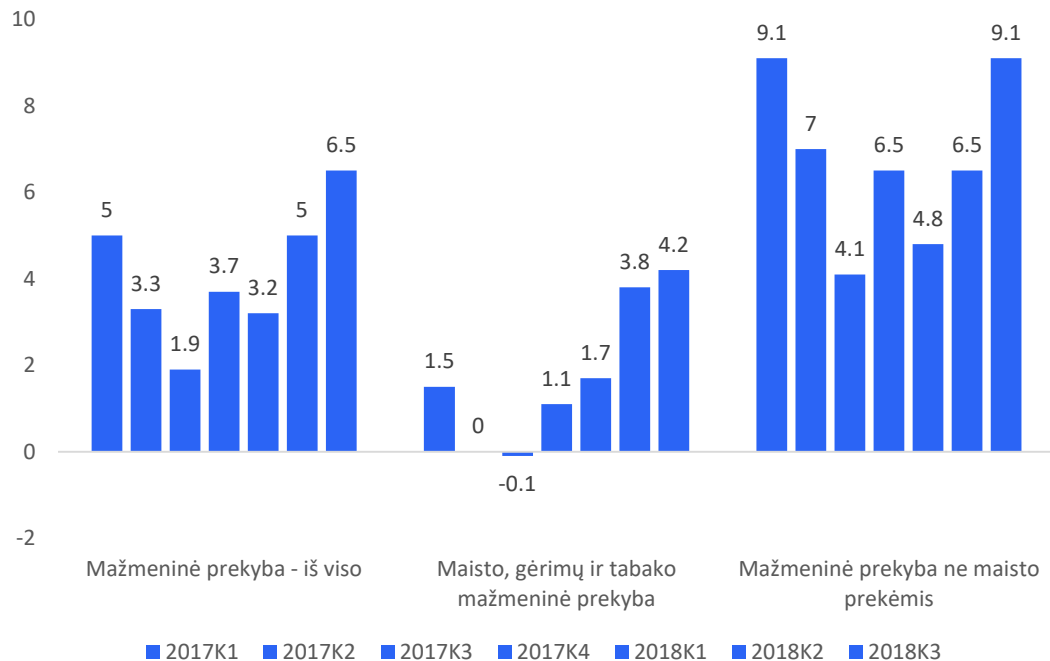
Apdirbamosios gamybos (be naftos produktų) produkcijos apimčių pokytis, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, proc.

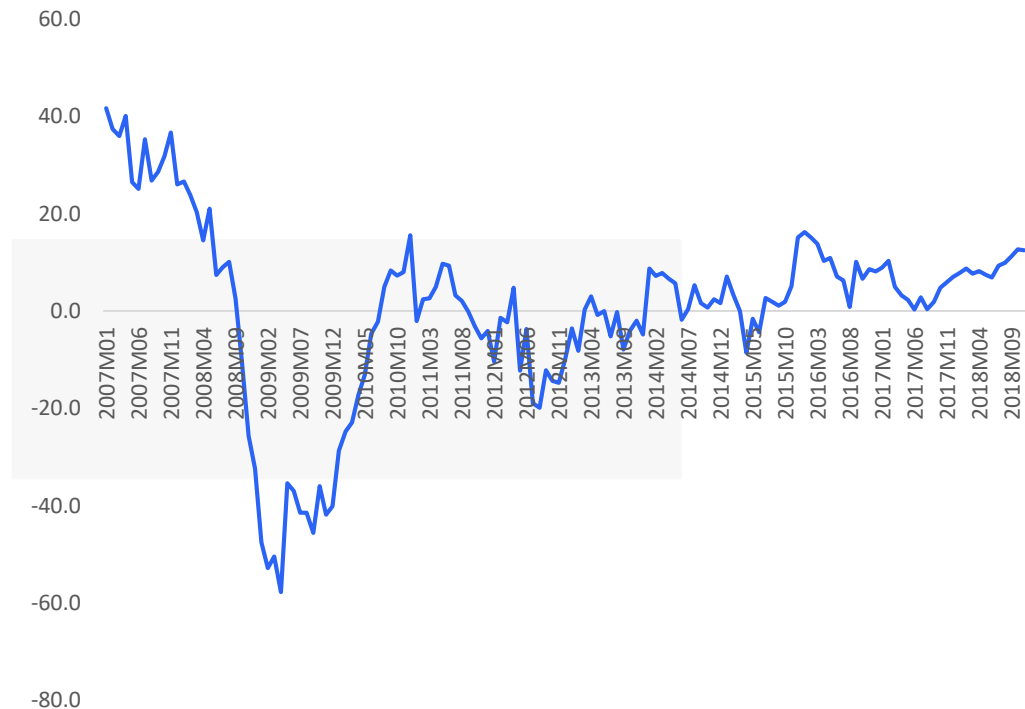
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Mažmeninės prekybos įmonių apyvartos pokytis, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, proc.

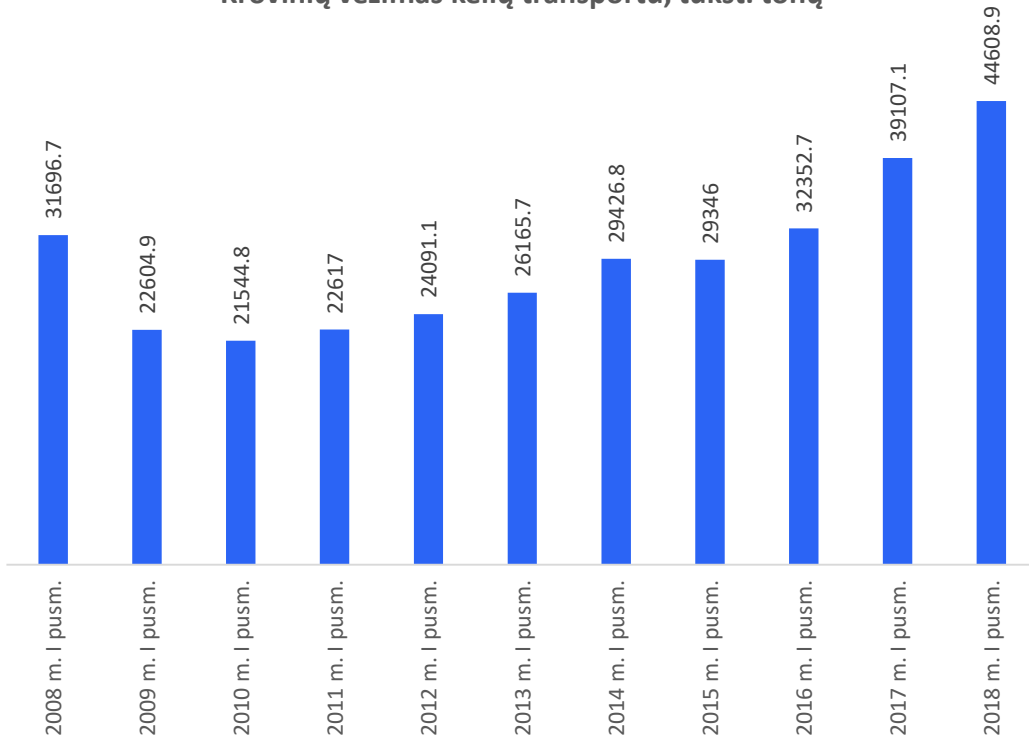
Mažmeninės prekybos sektoriaus pasitikėjimo indikatorius

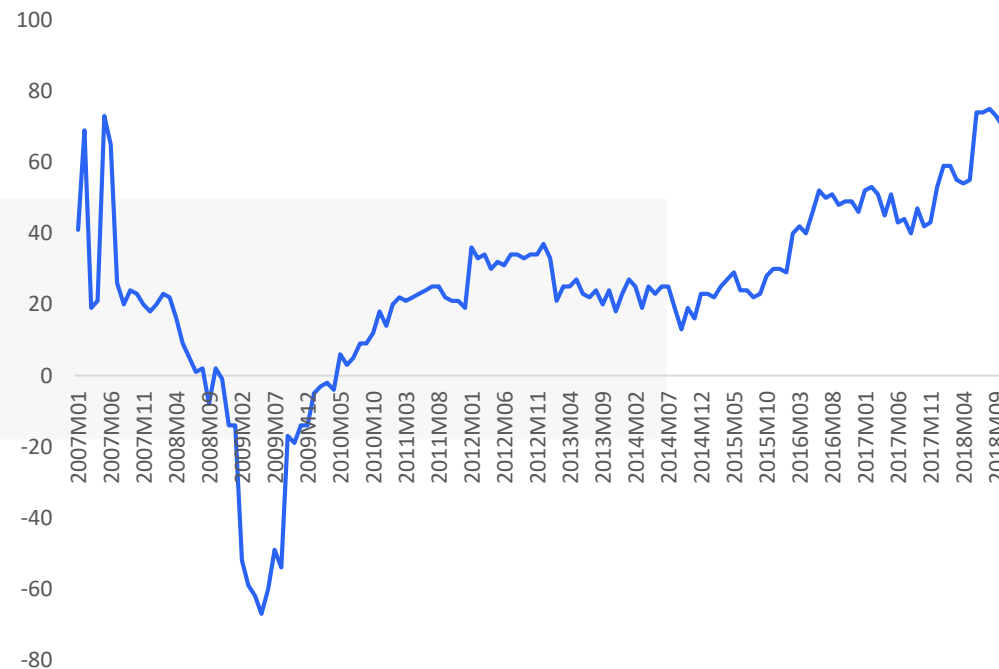
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas; Eurostat

Krovinių vežimo kelių transportu apimtys – 40 proc. didesnės nei prieš krizę

Krovinių vežimas kelių transportu, tūkst. tonų

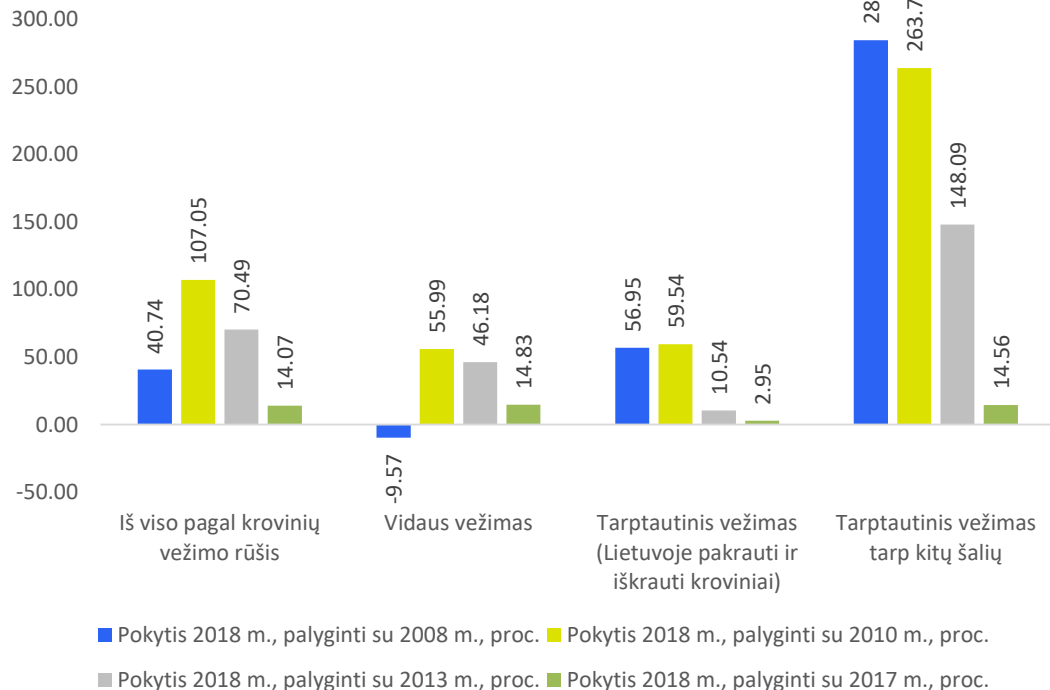
Sausumos transportas ir transportavimas vamzdiniais – verslo padėties vertinimas

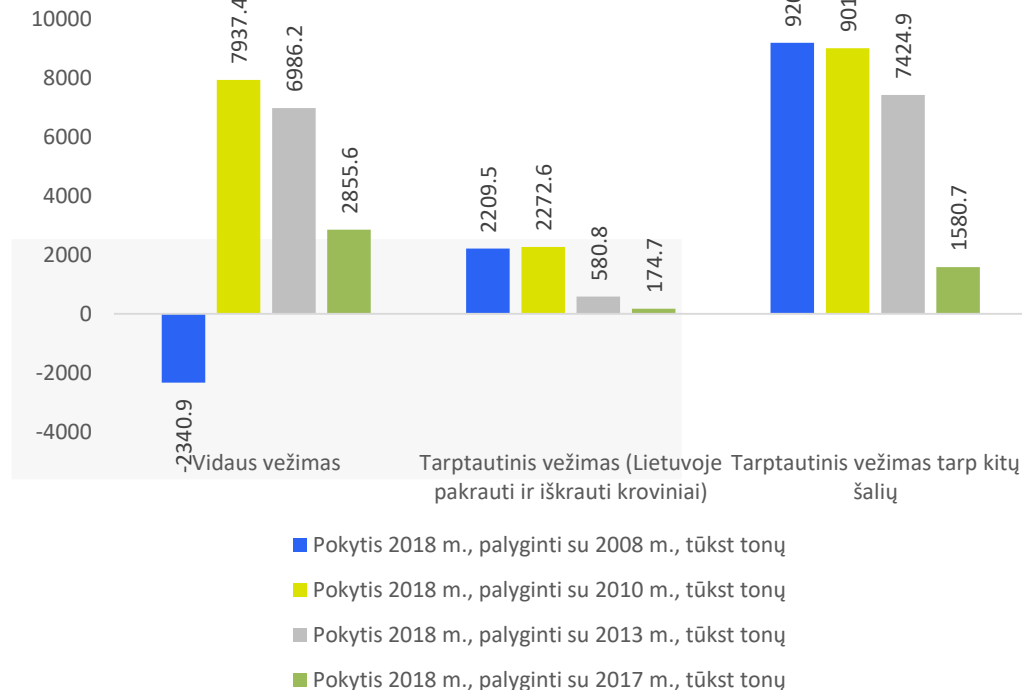
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas; Eurostat

Bendrą krovinių apimčių augimą beveik vienodai skatina vidaus ir išorės užsakymai

Krovinių vežimo kelių transportu apimčių pokytis, proc.

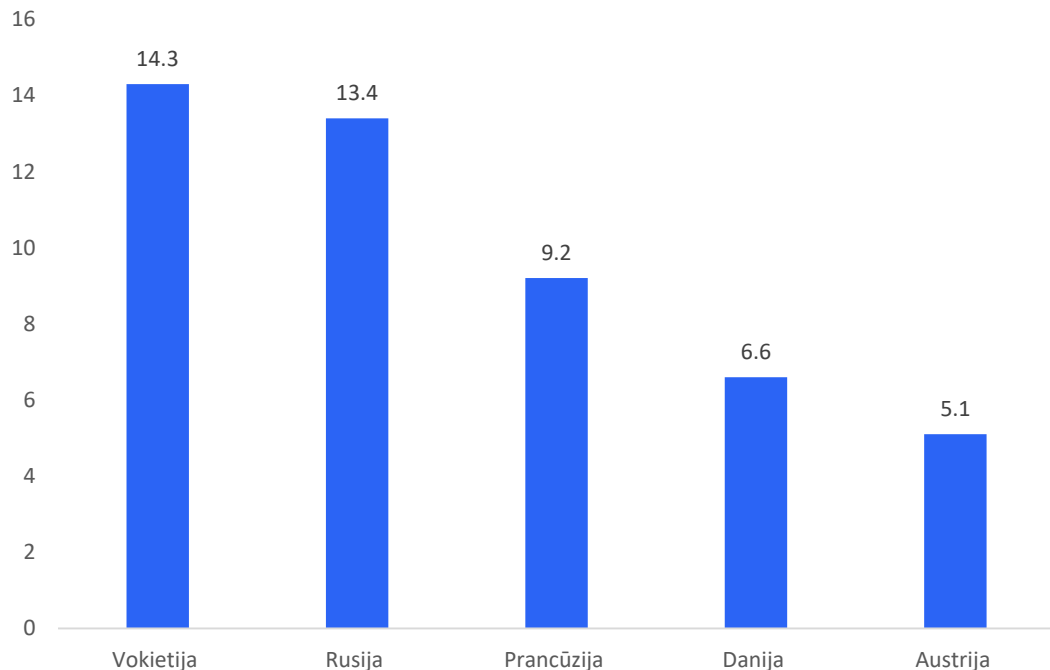
Krovinių vežimo kelių transportu apimčių pokytis, tūkst. tonų

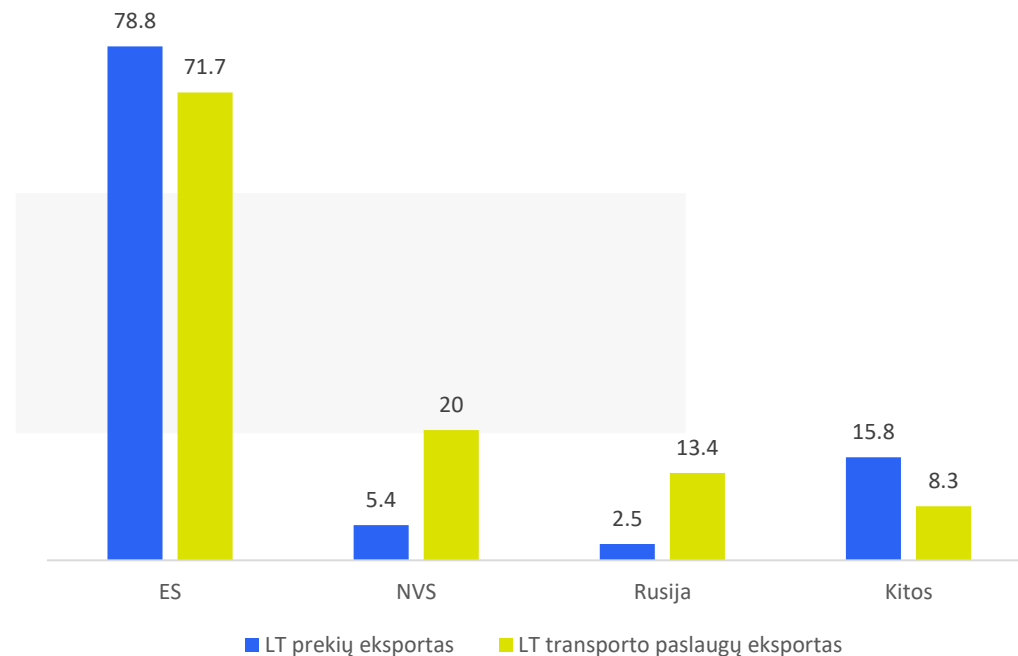
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

LT transporto sektorius išlieka pernelyg priklausomas nuo NVS ir Rusijos rinkų

Transporto paslaugų eksporto struktūra, 2017 m., proc. (top 5 rinkos)

Eksporto struktūra, 2017 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas; Lietuvos statistikos departamentas